

[buiten de] BOOT

DONATEURSKRANT van de stichting LANDELIJK ONGEDOCUMENTEERDEN STEUNPUNT (LOS)

NUMMER 9 • APRIL/MEI 2013

UIT DE PRAKTIJK

DEMONSTRATIE 23 MAART
IN AMSTERDAM
FOTO © JAN KEES HELMS

Verruiming biedt een kans voor een deel van de actievoerende vluchtelingen 'Buitenschuldregeling moet ruimer'

Uitgeprocedeerde vluchtelingen die kunnen bewijzen dat ze er alles aan gedaan hebben, maar toch niet terug kunnen naar hun land, kunnen een 'buitenschuldstatus' krijgen. Volgens hulpverleners, advocaten en politici zijn de eisen daarvoor veel te streng. De regeling moet ruimer, vinden zij.

Door Margreet Jenezon

Vluchtelingen voeren al bijna twee jaar actie omdat ze het onmenselijk vinden dat ze op straat gezet zijn zonder mogelijkheid in eigen inkomen te voorzien, terwijl ze ook niet weg kunnen uit Nederland. De regering houdt vol dat ze wel terug kunnen als ze maar meewerken. Ook al organiseren ze nog tien tentenkampen, het levert hen geen verblijfsvergunning op.

Dit bleek tijdens de verschillende debatten die er over de tentenkampen en Vluchtkerken plaatsvonden in Den Haag. De staatssecretaris beloofde dat hij in een brief opheldering zal geven. Ook sprak hij 3 april met de Adviescommissie Vreemdelingenzaken over de buitenschuldregeling. Over dit gesprek wil hij nog niets zeggen. Eerst wacht hij het advies van die commissie af, laat zijn woordvoerder weten. Dat komt voor de zomer.

Onmogelijke criteria

Volgens hulpverleners en advocaten is het vrijwel onmogelijk aan de criteria van de huidige buitenschuldregeling te voldoen, daarom krijgen

bijna niemand zo'n status. Ze wijzen erop dat de procedure 'jaren, jaren en jaren' duurt en erg duur is. Al die tijd – dit kan wel twee tot vijf jaar duren – hebben de mensen geen opvang of recht op werk. Het is dan erg moeilijk te overleven, laat staan de ruim 900 euro op te hoesten die de procedure kost.

Petra Schultz van de Amsterdamse vluchtelingenorganisatie ASKV kent iemand die vijf jaar bezig was met die procedure. Volgens Schultz krijgen vluchtelingen 'het nadeel van de twijfel'. "De bewijslast ligt helemaal bij hen. Het ligt altijd aan hen als de ambassade geen document of paspoort wil geven." Aangenomen wordt dat de vluchteling niet de juiste gegevens zou hebben verstrekt.

De criteria zijn volgens haar niet helder. "Er is altijd wel iets te verzinnen dat niet genoeg is." De Utrechtse advocaat Willem Boelens beaamt dit. Boelens heeft een cliënt aan wiens nationaliteit en identiteit niet getwijfeld wordt, al het mogelijke heeft gedaan om aan reisdocumenten te komen, maar toch geen buitenschuldvergunning krijgt. Volgens de Dienst Terugkeer en Vertrek heeft 'meneer niet genoeg gedaan'. Boelens: "Wat hij dan nog wel zou

HET IS BIJNA ONMOGELIJK OM EEN BUITENSCHULDSTATUS TE KRIJGEN. - FOTO © JAN KEES HELMS

moeten doen geeft de Dienst Terugkeer en Vertrek niet aan."

Ambassades

Volgens Boelens is een belangrijk knelpunt dat 'de autoriteiten vaak niet of nauwelijks mee-

werken en uiteraard ook niet bereid zijn dat op papier te zetten.' Zijn collega Maartje Terpstra uit Amsterdam heeft dezelfde ervaring: "Pas indien de ambassade een verklaring afgeeft dat een paspoort of Laissez Passer (eenmalig reisdocument, red) niet kan worden afgegeven om redenen die buiten de schuld van de vreemdeling liggen", maak je volgens haar kans.

Joël Voordewind van de ChristenUnie pleit voor verruiming van de regeling, al zegt hij nog niet hoe. Betrokkenen melden dat bijvoorbeeld een maximum aantal ambassadebezoeken, of maximum aantal perioden in vreemdelingendetentie, of maximum duur daarvan. Schultz vindt dat het goedkoper moet en dat de criteria en termijn helderder moeten worden. Ook vindt ze dat meer moet worden uitgegaan van de mogelijkheden die iemand heeft.

Volgens Voordewind kan verruiming van de regeling vluchtelingen van de tentenkampen en vluchtkerken helpen. Terpstra verwacht dat 'een enkel individu' er wel mee geholpen is, zoals Ethiopiërs en Eritreërs die niet door een van die twee landen als burger erkend worden. Voor Irakezen en Somaliërs, de grootste groepen actievoerders, ziet ze dit niet als oplossing. Rian Ederveen van Stichting LOS noemt buitenschuld een 'zwak alternatief' voor Somaliërs die een vluchtelingenstatus zouden moeten krijgen. "In eerste instantie moet het toelatingsbeleid veranderd worden natuurlijk." ●

LOS kort

Extra aandacht voor kwaliteitsverbetering medische zorg

Bij het Meldpunt Vreemdelingendetentie maken we ons, naast de gebruikelijke ondersteuning van klachten over detentieomstandigheden, momenteel bijzonder hard voor kwaliteitsverbetering van de medische zorg. De meeste meldingen gaan namelijk over de toegang tot en de kwaliteit van de gezondheidszorg. Ook uit de geschiedenis met Dolmatov bleek dat de medische zorg tekort schiet. Daarom hebben wij de Werkgroep Medische Zorg Vreemdelingendetentie opgericht. Onze ervaringen zullen we doorgeven aan de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ), die een onderzoek is gestart naar de medische zorg in vreemdelingenbewaring. Naast de medische zorg blijft ook het veelvuldige gebruik van de isolatiecel een zorgpunt.

Sinds vorig jaar werkt Stichting LOS binnen het kader van het Digitaal Loket. Met het Project Digitaal Loket wil Stichting LOS haar inzet voor de hulpverlening aan ongedocumenteerde migranten versterken. Daartoe is sinds afgelopen zomer een nieuwe website online, waarin ook een abonneegedeelte is verwerkt. Daarnaast heeft de nieuwsbrief een metamorfose ondergaan, via de mailtekst

kunnen abonnees doorklikken naar relevante artikels en jurisprudentie. Abonnees kunnen in de website deze artikels ook per onderwerp gebundeld terugvinden. We hopen dat onze website daarmee ook meer als database gebruikt zal kunnen worden.

Eind 2012 is Stichting LOS een nieuw project gestart: Onzichtbare Kinderen. We onderzoeken de leefsituatie van kinderen zonder verblijfsvergunning, en beschrijven de invloed daarvan op hun ontwikkeling. Intussen zijn al veel kinderen geïnterviewd. Het is erg bijzonder om te merken hoe openhartig de meeste kinderen de interviewers meenemen in hun leefwereld. De verzamelde kennis wordt gebruikt om de situatie van ongedocumenteerde kinderen in overeenstemming te brengen met de rechten van het kind.

En natuurlijk zijn we zoals altijd druk met het beantwoorden van helpdeskvragen (enkele per dag) en het ondersteunen van de lobby over strafbaarstelling van illegaal verblijven de klacht van de Protestantse Kerk over het recht op onderdak (zie pagina 3). ●

De buurvrouw: Abdul Sattar

Ondergedoken vluchteling wordt specialist

"Ik dook onder in Amsterdam toen mijn asielaanvraag na twee jaar werd afgewezen." Aan het woord is Abdul Sattar. Eind jaren '80 kwam hij vanuit Pakistan naar Nederland. "Ik heb echt in alle wijken van Amsterdam tijdelijk gewoond, deed allerlei klusjes. Mijn kind kon altijd wel naar de crèche, want voor kinderen is het goed geregeld in Nederland. Daar ontmoette ik een alleenstaande moeder die ook twee kinderen op de crèche had, nou ja: anderen hadden die ontmoeting gearrangeerd. Na een paar jaar zijn we getrouwd. Daarom kreeg ik in '96 een verblijfsvergunning."

Door Gerard Luttenberg

Sattar steekt een sigaret op en vervolgt zijn verhaal. "Toen kon ik goede opleidingen volgen, kreeg goede banen. Zelfs een jaar bij Justitie gewerkt, daar las ik alle dossiers, ook van asielzoekers, ik leerde hoe het werkt bij Justitie.

Toen bleek dat ik suiker had, kreeg ik er geen vaste baan.

Vanaf 2002 werk ik als vrijwilliger bij de helpdienst van de Socialistische Partij. Het gevolg is dat alle Pakistani met problemen en vragen naar mij worden doorgestuurd - en 'vreemdelingen' die problemen hebben met hun dossier, daarvoor geld ik als de specialist.

Nou ja, dan kom je vanzelf in de

wereld van de mensen die hier van de overheid niet mogen zijn, officieel niet bestaan. Dus naast het tolken bij dokters, advocaten, politie en zo - en naast het doorverwijzen naar de juiste instanties, krijg je ook te maken met mensen zonder onderdak. En dan zijn er gelukkig heel veel goede mensen die die mensen een tijdje opvangen. Zelf kan ik dat nu ook, ik zit in een huis van het Leger des Heils, en die maakt daar geen problemen over.

Aanklampen in de moskee

Wat ook vaak gebeurt is dat mensen me aanklampen na het vrijdaggebed hier in de moskee. Het duurt meestal een tijdje voor ze hun echte probleem durven noemen, ze zijn

In rubriek 'De buurvrouw' portretteert Buiten de Boot iedere keer een gewone burger die zich belangeloos inzet voor mensen zonder papieren.

door hun situatie vaak erg wantrouwig. Dan kan ik ze helpen door uit te leggen wat hier de regels zijn, waar ze een goede advocaat kunnen vinden. En vooral door ze duidelijk te maken dat ze zelf initiatieven moeten nemen, zelf hun dossier moeten opbouwen. Dus: aan verantwoordelijke instanties vertellen wat je problemen zijn, ook je medische, wat je kunt betekenen voor deze maatschappij, wat je zou willen studeren. Alleen maar slachtoffer zijn lost niets op. Natuurlijk zijn er ook mensen zoals de man die nu al meer dan een half jaar bij mij woont. Hij heeft daarvoor negen maanden in het detentiecentrum in Dordrecht gezeten, is helemaal de kluts kwijt, durft niet meer alleen de straat op. Het is me gelukkig gelukt om voor hem een opname in psychiatrische inrichting te regelen. Hij mag nu zelfs een verblijfsvergunning op medische gronden aanvragen.

Elke dag word ik vier, vijf keer gebeld voor hulp bij grote en kleine probleempjes. Ook door de politie, die vaak niet goed weet wat ze met een per ongeluk opgepakte, verdwaalde illegaal aanmoeten. De politie kent me en maakt meestal geen problemen, maar ik zie het wel donker in, want om in Amsterdam te overleven heb je, zelfs al is je onderdak gratis, toch zo'n 150 euro per maand nodig. En het aantal kleine baantjes waarmee je dat kunt verdienen wordt met de dag minder. Dan ga je andere dingen doen, zodat de politie ook niet meer de andere kant op kan kijken."

Weer steekt Sattar een sigaret op. "Ik weet het, ik rook meer dan goed voor me is. Komt door de stress. Je neemt toch al die verhalen die je hoort mee naar huis. Al die mensen die hier rondlopen vol angst, eenzaam, zonder hoop op een betere toekomst - ik word er soms echt depressief van."

»Is er dan niets om vrolijk van te worden?

"Jawel, bijvoorbeeld het boekje van ASKV: 'Paspoort van Amsterdam. Basisrechten voor mensen zonder verblijfsvergunning'. Daarmee kan iedereen precies uitvinden waar je met je problemen terecht kunt. Daar ben ik wel blij mee." ●

••••• AKTUEEL

Commentaar en landelijk nieuws

De Vluchtkerk in Amsterdam en het Vluchthuis in Den Haag maakten de afgelopen maanden de problematiek van uitgeprocedeerde, onuitzetbare vluchtelingen goed zichtbaar. In de Vluchtkerk verblijven vooral Afrikanen (Somaliërs, Ethiopiërs, Eritreërs en Soedanezen), in het Vluchthuis vooral Irakezen en Iraniërs. Kamerleden van SP, GroenLinks en ChristenUnie toonden zich bij uitstek solidair. Toch ziet het er naar uit dat er geen oplossing komt. Wel zal het misschien mogelijk worden om het buitenschuld criterium op te rekken, zodat een deel van de bewoners van de Vluchtkerk alsnog een status kan krijgen. Het is voor de bewoners geweldig als zij zo weer een toekomst krijgen, anderzijds vragen we ons af hoe het kan dat vluchtelingen uit Somalië, Soedan en Irak, waar het voor veel bevolkingsgroepen onveilig is, hier geen vluchtelingstatus kunnen krijgen.

De klacht van de Protestantse Kerk Nederland, via haar Europese koepel CEC (zie pag. 3) over het recht op onderdak, eten en kleding voor iedereen, inclusief ongedocumenteerde migranten, zien wij als een antwoord op deze acties. We hopen dat het Europees Comité voor Sociale Rechten vaststelt dat het een beschaafd land als Nederland niet past om mensen te laten verhongeren en kou te laten lijden.

Intussen gaat de discussie over strafbaarstelling van illegaal verblijf door. Het lijkt alsof iedereen het eens is met ons belangrijkste argument dat strafbaarstelling van illegaal verblijf niet het illegale verblijf bestrijdt, maar de doelgroep verzwakt, vatbaarder maakt voor uitbuiting en minder bereikbaar voor hulpverlening. Helaas staat de strafbaarstelling in het regeerakkoord, de PvdA is daarom in de Tweede Kamer niet geneigd tegen te stemmen. In het regeerakkoord staat ook dat hulpverlening niet strafbaar mag zijn, op dat punt kunnen we mogelijk het wetsvoorstel wat oprekken. Net zoals bij het thema 'veilige aangifte'; de eis dat migranten zonder verblijfsrecht zich zonder angst bij de politie, arbeidsinspectie, burgerlijke stand en burgerzaken moeten kunnen melden als ze slachtoffer zijn van een misdrijf, arbeidsuitbuiting, of als ze een kind willen aangeven of willen trouwen. Een voorstel hiervoor ligt bij de staatssecretaris. ●

Trossen LOS!

COLUMN

Buitenschuld

'Tot het onmogelijke blijft ieder gehouden'. Het zou zomaar de titel kunnen zijn van het binnenkort verwachte rapport van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ) over het buitenschuldbeleid.

Cliënt komt uit Benin en diende tien jaar geleden een asielverzoek in. Na afwijzing hing hij jarenlang in een limbo van wel en geen medisch uitstel van vertrek, waarna hij uit het AZC werd geschopt. Langs de weg zwalkend liep hij in de armen van de vreemdelingendienst en zat vervolgens maanden met goetvinden van de rechter vast, omdat de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) zonodig allerlei taalanalyses op hem moest loslaten om bevestigd te krijgen wat voorheen niemand had betwijfeld: dat hij uit Benin komt. Uiteindelijk werd hij via de afvoerput van de bajes weer op straat geloosd.

Cliënt was het inmiddels meer dan zat en wilde niets liever dan terug. Ik raadde hem aan om bij de DT&V in Ter Apel te vragen om opvang en hulp bij terugkeer. Het werkte ook nog.

In de maanden daarop volgde een aaneenschakeling van vertrekgesprekken, presentaties bij de Beninese ambassade en een eindeloze stroom telefoontjes, brieven, faxen en e-mails van cliënt aan de autoriteiten van zijn land om hem alsjeblieft terug te nemen. Resultaat na twee jaar: identiteit en nationaliteit bevestigd, reispapieren ho maar. Opgestaan, plaats vergaan, moeten ze in Benin gedacht hebben.

Ook de DT&V zag inmiddels in dat cliënt volstrekt onverwijderbaar was. De vrijheidsbeperkende maatregel werd opgeheven - hetgeen betekende dat hij wéér geklinkerd werd, met de mededeling dat hij het nu zelf maar moest uitzoeken. Hij was tenslotte ook op eigen houtje naar Nederland gekomen. Een verzoek om een positief verblijfsadvies aan de IND werd geweigerd: cliënt had niet al het mogelijke gedaan om zelfstandig Nederland te verlaten.

Buitenschuld is: door eigen schuld buiten. Had je maar niet binnen moeten komen. ●

Mr. Willem Boelens werkt als advocaat bij Schoolplein advocaten en is gespecialiseerd in asiel- en vreemdelingenrecht.

ABDUL SATTAR: 'JE KOMT VANZELF IN DE WERELD VAN MENSEN DIE OFFICIEEL NIET MOGEN BESTAAN.'

- FOTO © PAUL D. SCOTT

Vrijwillige terugkeer minder vaak serieuze optie

Inreisverbod is contraproductief

Migranten die Nederland vrijwillig willen verlaten, zijn bang voor de gevolgen van het inreisverbod. Ze vrezen dat ze Europa niet meer legaal kunnen inreizen, zegt een woordvoester van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM).

Door Henny de Boer

Een terugkeerbesluit voor vreemdelingen zonder verblijfsvergunning kan worden gecombineerd met een inreisverbod. Als een uitgeprocedeerde asielzoeker zo'n inreisverbod opgelegd krijgt in Nederland of in een van de meeste andere landen van de Europese Unie, dan mag hij of zij twee tot vijf jaar naar geen van deze landen terugkeren. Bij overtreding volgt een boete van 3900 euro, of bij niet-betaling detentie.

De IOM-zegsvrouw laat weten dat migranten veel vragen hebben over de maatregel en de consequenties. "Door de angst voor het inreisverbod wordt hun besluit tot terugkeer een laatste optie, in plaats van één van de toekomstperspectieven."

Het Europese inreisverbod is een maatregel om ongewenste vreemdelingen uit Europa te weren. Het valt onder de terugkeerrichtlijn van de Europese Unie, die op 31 december 2011 is opgenomen in de Nederlandse wetgeving.

Contraproductief

Volgens asieladvocaat Jakob Wedemeijer is de maatregel contraproductief. "Het inreisverbod werkt als een extra muur om Nederland te verlaten", legt hij uit. "Het houdt ongedocumenteerden juist in Nederland. Als iemand na vertrek weer wil terugkeren naar Nederland, omdat diegene iemand heeft ontmoet, of voor studie of gezinshereniging – dus op andere

gronden dan asiel – dan kan dat niet meer." Wedemeijer had twee Filippijnse huishoudsters als cliënt die illegaal in Nederland verbleven. De Aziatische vrouwen kregen na enkele jaren een Nederlandse partner. Ze kozen niet voor vrijwillige terugkeer, omdat ze bang waren tegen een inreisverbod op te lopen en dan jarenlang niet meer naar Nederland te kunnen komen. Anders konden ze naar de Filippijnen reizen en zich daar melden bij de ambassade om een Nederlands verblijf aan te vragen als partner van een Nederlandse man. "Het was dan ook lastig geweest om Nederland weer in te komen, met inburgeringseisen en andere zaken waar je aan moet voldoen. Nu is die extra muur van dat inreisverbod erbij gekomen." Volgens Wedemeijer gaan niet alle landen hetzelfde om met het inreisverbod, dat aan uitgeprocedeerde asielzoekers kan worden opgelegd bij de uitreis. Hij raadt zijn eigen cliënten aan in Brussel op het vliegtuig te stappen in plaats van op Schiphol. "De Belgen gaan flexibeler met het inreisverbod om. Nederland is zoals zo vaak het braafste jongetje van de klas."

Vrijwillige terugkeer

In 2011 kozen 997 migranten met een illegale verblijfsachtergrond voor vrijwillige terugkeer, zo becijferde de IOM. Afgelopen jaar, sinds de invoering van het inreisverbod, daalde dat aantal naar 740. Of deze daling toe te schrijven is aan het inreisverbod kon de IOM niet zeggen. Mogelijk is de afname deels veroorzaakt

INREISVERBOD MOET ONGEWENSTE VREEMDELINGEN UIT EUROPA WEREN
- FOTO © MICHAEL GALIART

door de maatregel, maar dat is giswerk. Het inreisverbod werkt nu als straf voor illegaliteit, aldus Wedemeijer. Hij is van mening dat Nederland uitgeprocedeerde asielzoekers

via de IOM juist moet belonen bij vrijwillig vertrek, door af te zien van een inreisverbod. Dan zullen ze volgens hem sneller voor vrijwillig vertrek kiezen. ●

Kerken willen respect voor ieders menselijke waardigheid

Europese kerkenconferentie dient klacht in tegen Staat der Nederlanden

'Het recht op voedsel, kleding en onderdak is nauw verbonden met het recht op leven en is cruciaal voor het respect voor ieders menselijke waardigheid' – aldus heet het kort samengevat in het Europees Sociaal Handvest. De Protestantse Kerk Nederland (PKN) vindt dat dat recht ook geldt voor niet-gedocumenteerde volwassenen. Vandaar dat de Conference of European Churches (CEC) begin dit jaar namens de PKN een klacht heeft ingediend bij het Europees Comité voor Sociale Rechten (ECSR) tegen de Staat der Nederlanden.

Door Gerard Luttenberg

Kerk in Actie van de PKN lobbyt al jaren voor de grote groep van afgewezen asielzoekers die op straat gezet wordt. Woordvoerder Geesje Werkman: "Mensen in Nederland die geen dak boven hun hoofd hebben, geen voedsel en geen recht op medische bijstand, gaan uiteindelijk dood als niemand ze helpt, of ze vervallen tot criminaliteit. Het is dus een aantasting van de menselijke waardigheid, en van het menselijk leven zelf. Kerken moeten daarvoor wat doen, in de vorm van barmhartigheid – de Bijbel zegt immers in Mattheüs 25: 'Ik was vreemdeling en ge hebt mij gehuisvest'. Maar ook door naar recht te streven, vandaar deze zaak tegen de Nederlandse Staat."

De PKN meent dat mensen op straat zetten er niet toe leidt dat meer mensen terugkeren

naar het land van herkomst, wat toch een van de doelstellingen is van achtereenvolgende Nederlandse regeringen. Werkman: "Om met vertrouwen terug te keren is een zekere rust nodig, om ruimte te hebben om over dit proces na te denken. Op straat is men slechts bezig met overleven. Ook ondersteunende organisaties, die mensen kunnen helpen bij dit proces, kunnen die mensen dan niet helpen."

Steun gemeentebesturen

Het is niet verwonderlijk dat het Landelijk Overleg Gemeentebesturen inzake Opvang- en terugkeerbeleid (LOGO) de klacht van de PKN van harte ondersteunt. De gemeenten begrijpen dat het Rijk een probleem heeft met de afgewezen asielzoekers, maar treffen die vervolgens zwervend in hun gemeente aan. Ze willen niet, zoals ze zelf formuleren – 'dat de straat

in onze gemeenten nog langer als onderdeel van een oplossing voor het Rijksbeleid wordt gezien'. Bovendien weten die gemeenten uit ervaring dat de kans op terugkeer naar het land van herkomst veel groter is als er goed te communiceren valt met de doelgroep.

Loyale regering

Het ECSR zal waarschijnlijk voor het eind van het jaar bekend maken of de klacht ontvankelelijk en gegrond wordt verklaard. De LOGO-gemeenten hopen dat de Nederlandse regering dan loyaal zal meewerken aan de beslissing van het Comité. Een vorige uitspraak van het ECSR over opvang van gezinnen met minderjarige kinderen werd eerst door de regering genegeerd, waardoor de gemeenten in een onmogelijke positie terecht kwamen. Toen verplichtte de burgerrechter ze om die gezinnen op te vangen, en verbood de Nederlandse regering vervolgens dit ook echt te doen.

En wat als de uitspraak van het Comité negatief is? Werkman: "De kerk blijft staan naast de mensen in verdrukking. We zoeken humane oplossingen, we gaan lobbyen, de politiek benaderen, misschien rechtszaken voeren. We geven niet op." ●

GEESJE WERKMAN: "DE KERK BLIJFT STAAN NAAST MENSEN IN VERDRUKKING."

Organisatie in beeld: Mariam van Nijmegenhuis

Uitgeprocedeerde vrouwen even niet dak- en natieloos

Hoogopgeleide Nijmegenaren zagen hoe bestaande organisaties uitgeprocedeerde vrouwen niet kunnen helpen, richtten zelf een opvanghuis op; voor en dóór vrouwen. Vanuit de hele stad krijgen ze hulp.

Door Coen van de Ven

In het Mariam van Nijmegenhuis slapen op dit moment drie vrouwen uit verschillende landen en met andere verhalen. Toch hebben ze veel gemeen: alledrie zijn ze al jaren in Nederland en nog steeds dak- en natieloos. Voor drie maanden mogen ze logeren in de opvang Mariam van Nijmegen, daarna hopen de oprichtsters van het huis dat de tijdelijke bewoonsters weerbaarder zijn en beter op eigen benen staan.

Journalisten mogen niet naar binnen, en mannen al helemaal niet. "De vrouwen zijn kwetsbaar en hebben rust nodig," legt Flo Gimbel uit tijdens een demonstratie op het Museumplein

in Amsterdam. Gimbel is coördinator van het opvanghuis. Ze staat aan de rand van een menigte die protesteert tegen het opsluiten van vluchtelingen en illegalen. Gimbel en haar collega's van het opvanghuis doen ook mee aan het protest, al is het op eigen titel. De vrouwen die zij onderbrengen, zijn dan ook precies de vrouwen die – als de plannen van Rutte II doorgaan – crimineel worden.

Deze groep zwerft nu over straat en wordt veelal seksueel misbruikt. Zo ook in Nijmegen waar Maria van den Muijsenbergh, arts aan de vluchtelingenpoli van het Radboud ziekenhuis, zag hoe bestaande organisaties deze vrouwen niet konden helpen. Ze besloot in oktober vorig jaar een eigen opvanghuis op te richten. Al snel

kreeg ze bijval van andere Nijmegenaren, wat heeft geleid tot een gevarieerd bestuur met onder andere een lokale politica en een advocaat. Gimbel: "Ik ben een van de coördinatoren en zorg ervoor dat de vrouwen het goed hebben, de advocaat zorgt voor juridische bijstand en een aantal bestuursleden hebben contact met de lokale politiek." Daarnaast melden veel andere Nijmegenaren zich met oude meubels en staan plaatselijke winkeliers graag een deel van hun waar af.

Meteen op straat

De vrouwen in het huis zijn eenzaam en zitten klem tussen strenge Nederlandse regelgeving en een thuisland, waar ze niet meer naar kunnen of mogen terugkeren. "Als je in Nederland bent uitgeprocedeerd moet je uit het asielzoekerscentrum weg en sta je meteen op straat," zegt Gimbel. "Wij hopen dat we hier het opstapje bieden naar een meer zelfredzaam bestaan." Dat is tevens de grootste uitdaging omdat het moeilijk is om de verweesde vrouwen te helpen. "Ze zijn beschadigd en spreken bijna geen Nederlands. Daardoor communiceren ze weinig met elkaar," aldus Gimbel. "We houden ze volop bezig door elke dag activiteiten aan te bieden." Behalve lessen Nederlands krijgen de vrouwen ook creatieve lessen, zodat ze zelf producten kunnen maken die worden verkocht op markten in Nijmegen of aan winkeliers in de buurt.

Maar drie maanden

De tijdelijke bewoonsters van het huis mogen altijd maar drie maanden blijven, zodat Mariam van Nijmegen 25 vrouwen per jaar kan helpen, ook moet het opvanghuis geen permanente bestemming worden. Gimbel: "Als ze weg zijn mogen ze alleen nog eens per week terugkomen om mee te eten." Om de vrouwen niet helemaal aan hun lot over te laten hebben de vrijwilligers er een extra taak bij gekregen: het vinden van vervolgothouding in de vorm van een of meer logeeraadressen. "We hopen dat er mensen uit Nijmegen of omgeving zijn die een vrouw onderdak willen bieden." Dan vraag je wel wat: de vrouwen communiceren lastig en hebben trauma's. Toch geven Gimbel en de rest van het team de hoop niet op: "We hebben een vrouw van 63 die heel lastig te helpen is, maar daarnaast hebben we ook een vrouw van 68; zij is erg open en vrolijk. Dat is erg hoopvol." ●

VANUIT AMSTERDAM TONEN NIJMEEGSE DAMES HUN LOYALITEIT.

COLOFON

Stichting Landelijk
Ongedocumenteerden Steunpunt

[buiten de] BOOT is een uitgave van Stichting LOS (stichting Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt) en verschijnt drie keer per jaar.

Stichting LOS ondersteunt individuen en organisaties die mensen zonder verblijfsvergunning ('ongedocumenteerden') helpen. [buiten de] BOOT wordt op aanvraag toegestuurd naar individuele donateurs en instellingen.

DONATEUR WORDEN?

Als donateur van Stichting LOS steunt u de activiteiten van Stichting LOS die de rechten van de ongedocumenteerden in Nederland op de agenda houdt van de lokale en landelijke politiek.

Voor €20,- per jaar ontvangt u driemaal per jaar [buiten de] BOOT. Maak uw bijdrage over op rekeningnummer 9552448 ten name van Stichting Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt, Utrecht onder vermelding van donateur en uw adres en u ontvangt drie maal per jaar [buiten de] BOOT. U kunt ook een mail sturen naar info@stichtinglos.nl. Grotere bijdragen zijn altijd welkom.

Stichting LOS
Kanaalstraat 243
3531 CJ Utrecht
030 2990222
info@stichtinglos.nl
www.stichtinglos.nl

MEDEWERKERS AAN DIT NUMMER

Bas Baltus, Henny de Boer, Rian Ederveen, Michael Galiart, Jan Kees Helms, Margreet Jenezon, Gerard Luttenberg, Sjaak Rood, Paul D. Scott, Coen van de Ven

OPMAAK en ONTWERP

Nils Buis, Om tekst en vorm, De Bilt

EINDREDACTIE

De Mediageneratie, Utrecht

DRUK

Drukkerij Pascal, Utrecht

ANA MARÍA FONDS

Deze editie wordt mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van Emmaus Haarzuilens en het Ana María Fonds Algemeen Nut.

Deze krant is gedrukt op Lumi Silk, FSC® gecertificeerd papier afkomstig uit verantwoord beheerde bossen.